

Niveau 3

Niveau 3

Niveau 3

Sociale normer	98
Dilemmaer	100
Debat	103
Du bestemmer selv!	106
Hvad siger loven?	109
Venner og andre	115
Elev til elev	119
Informationskampagne	124
Medier og alkohol	128
Trafik og alkohol	133

Sociale normer

Tidsforbrug:	45 minutter.
Materiale og forberedelse:	Kopier spørgeskema til alle elever.
Formål:	Formålet med lektionen er at gøre de unge mere bevidste om deres eget forbrug.
Arbejdsmetode:	Enkeltvis.

INDLEDNING

Overdrevne forestillinger om, at andre unge drikker mere end én selv, kan være med til at presse forbruget op, da de unge forsøger at leve op til, hvad de forstår som normal praksis. Derfor har det betydning at ændre på de sociale overdrivelser og misforståelser ved at se på de faktiske tal.

GENNEMFØRELSE

- A. Start med at forklare eleverne, at det spørgeskema, de skal udfylde, er en del af undervisningen omkring alkohol. De skal besvare det ud fra deres egne forudsætninger og ikke efter, hvad de tror, læreren gerne vil se. Spørgeskemaet ses kun af læreren og ingen vil få at vide, hvem der har svaret hvad.
- B. Udlever skemaerne, hvorefter eleverne udfylder dem
- C. Indsaml skemaerne og bland dem.
- D. Tæl skemaerne op og skriv resultaterne op på tavlen.
- E. Derefter diskuteres
 - Elevernes svar fra spørgeskemaet.
 - Drikker drenge mere end piger?
 - Er det sejt at drikke meget?
 - Er der noget, man skal passe på, når man har drukket?
 - Er der flere drenge end piger, der har bilen med, når de skal i byen?
 - Kan piger gøre noget for at få drengene til at lade bilen stå?
 - Ulykker – er det noget, I kender til?

GÅ VIDERE

Sammenlign klassens resultat med andre klassers og andre undersøgelser herunder MULD-rapporten, se www.alkoholdialog.dk.

Eleverne kan drøfte, hvad de forstår ved ordet flertalsmisforståelser eller sociale overdrivelser og finde andre eksempler på sociale overdrivelser.

Sociale normer

SPØRGESKEMA

Tænk tilbage på sidste gang, du var ude at drikke. Din besvarelse er anonym.

KØN:

Dreng Pige

HVOR MEGET DRAK DU? (SÆT 1 KRYDS)

- 0 genstande
- 1-3 genstande
- 4-6- genstande
- 6-10 genstande
- Mere end 10 genstande

FØLTE DU SELV, AT DU VAR FULD?

- Ja
- Nej

HVOR MEGET TROR DU, AT DE ANDRE DRAK?

- 0 genstande
- 1-3 genstande
- 4-6- genstande
- 6-10 genstande
- Mere end 10 genstande

VAR FLERTALLET AF DE ANDRE FULDE?

- Ja
- Nej

HVOR DRAK DU HENNE? (SÆT GERNE MERE END 1 KRYDS)

- Her på skolen
- I nattelivet (diskotek, bar etc.)
- Hjemme
- Sammen med forældre
- Sammen med kammerater
- Til fest
- Alene

Dilemmaer

Tidsforbrug:	45 minutter.
Materiale og forberedelse:	Kopier elevark 17 til grupper.
Formål:	At eleverne får diskuteret og tænkt over deres egne holdninger til alkohol, venner og kærester.
Arbejdsmetode:	Diskusion i grupper. Diskusion i klassen.

INDLEDNING

Eleverne skal i grupper drøfte holdninger og tale om, hvad de kan gøre for at hjælpe hinanden, når der opstår problemer. Derved får de oparbejdet en større empati for hinanden. Det kan tit være en fordel at lade gruppearbejdet omkring disse følsomme ting foregå kønsopdelt, så ingen behøver at tænke på, hvad det andet køn ville sige og mene i situationen.

GENNEMFØRELSE

- A. Eleverne går i grupper på 3-4 for at drøfte dilemmaerne på elevarket.
- B. Grupperne får besked på at udvælge et eller to dilemmaer, som de efterfølgende vil drøfte med resten af klassen.

Dilemmaer

Diskutér så mange dilemmaer, I kan nå. En i gruppen læser spørgsmålet op og derefter svarer hver enkelt i gruppen efter tur. Til sidst diskuteres det samlet i gruppen.

I er fire venner, der har lyst til en hyggeaften hjemme hos dig. To af vennerne skal spille håndboldkamp dagen efter. De vil derfor ikke drikke alkohol. Hvordan har I det med det?

En af jeres venner, Michael, er begyndt at drikke rigtig meget. I ved, at hans forældre lige er gået fra hinanden, og han har det ikke godt med det. Hvordan vil I hjælpe ham?

Klassen skal på studietur til Tyskland. Fra skolens side er der meldt ud, at det ikke tolereres, at I elever drikker alkohol eller ryger under hele turen. Et par fra klassen har tænkt sig at bryde forbuddet og har hjemmefra medbragt et par flasker. Hvad vil I gøre?

Mandag morgen bemærker I, at en pige fra klassen kommer og ser meget træt ud. Hun har store pupiller, virker meget fraværende og falder i søvn i timen. Til jer siger hun, at hun har arbejdet hele weekenden. Hvad vil I gøre?

En aften, I har været i byen, kniber det med at få fat i en taxa. En af jeres venner tilbyder at køre jer hjem, men I har bemærket, at han har drukket tæt hele aftenen? Hvad gør I?

Det er fredag aften. I er blevet enige om at holde en hyggeaften. I har lejet et par videofilm. Moderen, der hvor I holder festen, har nogle venner på besøg. I synes, hun drikker for meget og bliver pinlig. Hvad gør I? Er problemet det samme, hvis det var faderen, der blev fuld eller begge forældre?

Efter en fest på jeres uddannelsessted bemærker I, at der er en del unge, der sætter sig ind i deres biler for at køre hjem. I er sikre på, at det ikke er dem alle, der kan klare en alkoholtest. Hvad gør I?

En af jeres venner bliver meget tit opfarende og vil altid slås, når han har fået for meget at drikke. I skal i byen, og han vil med. I har ikke rigtig lyst til at være sammen med ham, så hvad vil I gøre, for at han enten ikke kommer med, eller får drukket for meget?

En af jer skal være alene hjemme hele weekenden. I andre er velkomne til at komme på besøg. Den eneste betingelse er, at I ikke tager nogle med, som ikke går i klassen. En af pigerne er forelsket i en dreng fra parallelklassen og hvis hun ikke må tage ham med, har hun ikke lyst til at deltage. Hvordan stiller I jer til det?

En af jeres venner er forelsket i en af jeres fælles venner. Forleden fik en af jer at vide, at vedkommende ville lade som om, han/hun er forelsket i den anden og score ham/hende til festen på fredag for derefter at gøre grin med det hele. Hvad gør I?

I er to, der er taget til idrætsfest sammen. Din ven finder en anden at være sammen med, og da du keder dig, vil du gerne hjem. Hvad vil du gøre?

En af jer skal være alene hjemme i weekenden, og vedkommendes forældre har forbudt hende at holde fest. De har accepteret, at der kommer et par enkelte venner over, så I kan hygge jer. Pludselig ringer det på døren, og ind kommer 5 unge mennesker, hvoraf I kun kender en. Hvad gør I?

I ved, at en af jeres klassekammerater er alene hjemme. Der er ikke ret mange i byen, så sammen med et par kammerater vælger I at tage på besøg hos hende. Hun vil ikke have jer ind. Hvad gør I?

Debat

Tidsforbrug:	45 minutter.
Materiale og forberedelse:	Kopier elevark 18 i klassesæt. Det er en fordel, hvis eleverne har adgang til internettet.
Formål:	Formålet med lektionen er at skabe debat om, hvordan alkohol påvirker den enkelte person og hele samfundet.
Arbejdsmetode:	Diskusion i klassen. Diskusion i grupper.

INDLEDNING

Hvordan påvirker alkohol det enkelte individ og samfundet? I denne øvelse diskuterer eleverne både negative og positive aspekter af vores alkoholkultur. Alkohol er på den ene side en stor del af mange danskeres fest- og hyggekultur og på den anden side kilde til sygdom og ulykker. For at afspejle virkeligheden bør begge sider af sagen tages op. Øvelsen lægger derfor op til diskussion, argumentation og debat mellem to grupper med forskellige indfaldsvinkler.

GENNEMFØRELSE

A. Lad klassen diskutere alkohol i deres omgangskreds ved at drøfte spørgsmål som:

- Hvem af dem, du omgiver dig med, drikker alkohol?
- Er der nogen, som ikke drikker?
- Hvem køber det?
- Hvornår drikker de?
- Hvor drikker de?
- Hvem drikker de med?

Vær dog opmærksom på, at nogle elever kan komme fra familier med misbrugsproblemer, så ingen skal presses til at udtale sig.

- B. Opdel klassen i to grupper. Den ene gruppe skal analysere alkoholkulturens negative påvirkning af samfundet og den enkelte person. Den anden gruppe skal undersøge alkoholkulturens positive påvirkning af samfundet og den enkelte person.
- C. På elevarket er et skema med idéer, som grupperne kan gå ud fra, når de skal analysere alkoholens negative og positive effekter.
- D. Når grupperne er færdige, gennemføres debatten. Debatlederen kan enten være læreren eller en elev. Som argumenter i debatten skal grupperne benytte de argumenter, de har fundet frem til i gruppearbejdet.

E. Tegn følgende skema på tavlen, og noter de argumenter, som fremkommer.

SAMFUNDET	DEN ENKELTE PERSON
-	-
+	+

GÅ VIDERE

Bed eleverne om enkeltvis eller i små grupper at skrive debatartikler om emnet "Alkoholens påvirkning af samfundet og det enkelte individ". Sæt artiklerne sammen til et blad, som I derefter præsenterer for resten af skolen og forældrene.

ALKOHOLS VIRKNING

Når man drikker alkohol, ændrer man adfærd i takt med, at promillen stiger. Først føles det behageligt, man bliver afslappet og har det godt. Man slipper hæmningerne, og en person, der normalt er stille, kan blive snaksalig. Ligeledes kan en person, som normalt er nervøs, blive mere rolig. Men for det meste forstærker alkohol blot den sindsstemning, man har. Den glade bliver endnu gladere, og den triste får det endnu dårligere.

Jo mere man drikker, jo dårligere kontrol får man over både følelser og krop. Man har svært ved at styre sin tale, og humøret kan svinge hurtigt og føre til følelsesladede udbrud. Det bliver også svært at styre kroppen – man snubler og falder nemt. Hvis man drikker store mængder, kan man blive bevidstløs og i værste fald få alkoholforgiftning.

Alkohol påvirker dømmekraften, og især unge træffer flere risikofyldte beslutninger efter at have drukket. Derfor sker der flere ulykker. Trafikulykker er udbredt blandt unge og den hyppigste dødsårsag relateret til alkohol.

HJERNESKADER – Det er almindeligt at se hjerneskader hos mennesker, som har drukket meget og i længere tid. Først får man normalt problemer med korttidshukommelsen – dvs. evne til at huske ting, som er sket for nylig.

Huller i hukommelsen, efter at man har drukket, kan være et tidligt tegn på en hjerneskade.

HJERTET – Et for højt alkoholforbrug kan skade både hjertet og blodkarrene. Blodtrykket kan blive for højt, og man kan få hjertesvigt og i værste fald pludselig hjertedød.

LEVEREN – Leveren er et af kroppens mest komplicerede organer. En af leverens vigtigste opgaver er at fungere som "afgiftningscentral". Den beskytter kroppen mod at blive forgiftet ved at nedbryde skadelige stoffer, inden de kommer ud i blodet. Leveren er det organ, som kan få de største skader, hvis man drikker for meget, fordi næsten al alkoholen forbrændes i leveren. Det er en myte, at alkohol først efter flere års misbrug skader leveren: En undersøgelse i oktober 2003 af gymnasieelever på Svendborg Gymnasium viste, at 2 ud af 10 af eleverne havde forhøjet levertal.

KRÆFT - Alkohol øger risikoen for nogle former for kræft. Risikoen øges betydeligt, hvis man drikker og ryger samtidigt. Det er sandsynligvis, fordi alkohol øger den kræftfremkaldende virkning af tobak.

Se mere på: 1421.dk, altomalkohol.dk, sikkertrafik.dk og Rusmidlernes biologi, Sundhedsstyrelsen (2001).

Debat

I skal forberede jer på en debat i klassen om den danske alkoholkulturs positive og negative sider. Én gruppe skal argumentere for de positive sider, mens den anden skal argumentere for de negative. Begge grupper kan evt. søge informationer på internettet.

Opgave, gruppe 1:

Diskutér alkoholens negative virkninger på samfundet og den enkelte person.

Opgave, gruppe 2:

Diskutér alkoholens positive virkninger på samfundet og på den enkelte person.

I kan tage udgangspunkt i følgende områder:

Supermarked	Hospital	Afhængighed
Politi	Skole	Diskotek
Pris	Restaurant	Livsglæde
Industrien	Bilister	Fodgænger
Slagsmål	Arbejde	Landbrug
Fest	Transport	Cyklist
Samfundsøkonomi	Familie	Idræt
Højtider	Religion	Sex
Ferie	Sundhed	Graviditet

Du bestemmer selv!

Tidsforbrug:	90 minutter.
Materiale og forberedelse:	Kopiér elevarket, så der er nok til et antal mindre grupper.
Formål:	Øvelsens formål er at få eleverne til at reflektere over, hvordan man får et ansvarligt forbrug af alkohol og opnår færdigheder i at sige fra.
Arbejdsmetode:	Individuelt. Gruppediskussion. Skriveøvelse.

INDLEDNING

Danske unge har et stort alkoholforbrug, og undersøgelser tyder på, at en stor del af de danske unge hovedsageligt drikker for at bliver berusede. Det betyder, at de i højere grad end mange voksne udsætter sig for fare og risici. I denne øvelse drøfter eleverne deres syn på, at unge drikker sig fulde på trods af de negative virkninger, som alkoholen har. Øvelsen munder ud i, at eleverne præsenterer idéer til, hvordan man kan drikke alkohol på en ansvarlig måde.

GENNEMFØRELSE

TRIN 1: "TÆNK DIG OM, INDEN DU DRIKKER!"

- A. Fortæl eleverne, at I skal lave en værktøjskasse med gode råd til, hvordan man undgår at drikke for meget.
- B. Start med at diskutere følgende spørgsmål i hele klassen:
- Hvad vil det sige at drikke for meget?
 - Hvordan kan man vide, om man har drukket for meget?
 - Hvorfor tror I, nogle unge drikker for meget?
 - Hvilke fordele oplever I, unge ser ved at drikke?
 - Hvordan vil I beskrive det at drikke alkohol på en ansvarlig måde? (Fx: Mængde, adfærd, situationer osv.)
 - Hvad tror I, der kan få unge til at drikke ansvarsfuldt?
 - Hvad hindrer dem/jer i at drikke på en ansvarlig måde?
- C. Opdel klassen i mindre grupper på 3-4 personer, og bed eleverne skrive:
- Tre konsekvenser ved at drikke for meget.
 - Tre årsager til at drikke for meget.
 - Tre forslag til, hvordan man undgår at drikke for meget.
 - Tre forslag til, hvordan man kan støtte hinanden i ikke at drikke for meget.

- D. Bed grupperne om at præsentere deres svar én ad gangen.
- E. Til sidst kan I udarbejde en liste over klassens forslag til, hvordan man drikker på en ansvarlig måde ud fra gruppernes svar på spørgsmål under punkt B. (Fx: "Hvis jeg vil drikke alkohol på ansvarsfuld måde, skal jeg...")

I kan også nedskrive de gode råd og hænge dem op på væggen.

TRIN 2: "MIKKELS VALG"

- A. Lad eleverne to og to læse og svare på historien om Mikkel i elevarket. Diskutér derefter i hele klassen, hvad eleverne er kommet frem til.

TRIN 3: "VORES TRE MOTTOER"

- A. Inddel eleverne i grupper på 3-4 personer.
- B. Bed grupperne formulere mindst tre mottoer, som handler om at:
- Holde sig helt fra alkohol. (Fx "Vi drikker ikke, fordi det er farligt" osv.)
 - Moderat indtagelse af alkohol. (Fx "Jeg drikker ikke så meget for at undgå at blive dårlig" osv.)
- C. Lad grupperne præsentere og forklare deres mottoer for hele klassen. Sæt alle mottoerne op på væggen.

TRIN 4: "HVORDAN VILLE I VÆLGE AT DRIKKE MODERAT?"

- A. Lad eleverne blive i de samme grupper som før, og bed dem om på et A4-ark at skrive 15 udtryk for mådehold og ansvar i relation til alkohol. (Fx "Nej tak, jeg har fået nok for i dag") Den gruppe, som først finder på 15 udtryk, vinder.
- B. Giv de øvrige grupper fem minutter til at gøre listen komplet, og gennemgå igen de forskellige forslag i hele klassen.
- C. Til sidst diskuterer I følgende spørgsmål i hele klassen:
- Hvordan reagerer dine venner, hvis du taler om dine egne grænser? (Fx: De gør som jeg, de respekterer mit valg, de er ikke enige, de griner ad mig osv.)
 - Hvordan er det at sige nej til alkohol, hvis dine venner bliver ved at drikke? (Fx: Det er ydmygende, det er ikke noget problem, jeg bestemmer selv, det er svært, jeg vil jo være som alle de andre osv.)
 - Hvordan reagerer du, hvis din kammerat siger, han/hun har fået nok og ikke vil have mere at drikke? (Fx: Det er pinligt, det er fint osv.)

GÅ VIDERE

Bed eleverne om enkeltvis eller i små grupper at skrive korte fortællinger med udgangspunkt i de mottoer, som I har fundet frem til i øvelsen. Eventuelt kan I derefter dramatisere fortællingerne.

Du bestemmer selv!

Læs og tænk over historien med Mikkel, og svar på spørgsmålene efter teksten:

MIKKELS VALG

Mikkel er ret glad for at feste og især for at drikke sig fuld. Han kan godt lide den person han bliver, når han er fuld. Tit får han dog drukket lidt for meget og ender med at gøre pinlige ting.

Mikkel er ret vild med en af pigerne i klassen, Kathrine, og han har længe gerne ville score hende, men det er kun, når han er fuld, at han tør prøve. Kathrine synes, at Mikkel er ret åndssvag og især, når han har drukket.

Til en fest, hvor han har fået drukket sig mod til, prøver Mikkel at kysse Kathrine, men hun er ikke interesseret og skubber ham væk. Mikkel bliver såret, men er på det tidspunkt for fuld til rigtig at ænse, hvad der sker. Først næste dag går det rigtig op for ham, hvad der er sket. Han bliver ked af det og ved ikke, hvad han skal gøre, hvis Kathrine ikke engang kan lide ham, når han er fuld, for det er jo der, han selv synes bedst om sin egen person.

Spørgsmål:

Har du set eller hørt om lignende situationer?

Hvad kan Mikkel gøre for at drikke mindre?

Er Kathrine overhovedet interesseret, selvom han er ædru?

Hvad siger loven?

Tidsforbrug:	45-90 minutter.
Materiale og forberedelse:	Kopier elevarkene til hver elev eller gruppe.
Formål:	Formålet med øvelsen er, at eleverne får indblik i lovgivningen om alkohol og tænker over alkoholens påvirkning af dømmekraften.
Arbejdsmetode:	Diskussion i klassen. Læsning og forståelse. Gruppediskussion og i klassen.

INDLEDNING

Øvelsen handler om lovgivning omkring alkohol, hvorfor lovene findes, hvad der ville ske, hvis der ikke var nogen love, personligt ansvar og risici.

GENNEMFØRELSE

- A. Indled øvelsen med at fortælle, at I skal tale om, hvordan lovgivningen påvirker os på forskellige måder.
- B. Opdel klassen i grupper, og bed dem arbejde med spørgsmålene på elevarkene (elevark 20).
- C. Lad grupperne diskutere og besvare spørgsmålene og derefter præsentere deres svar for klassen.
- D. Afslut øvelsen med at diskutere følgende spørgsmål i hele klassen:
 - Hvilke risici er der ved at drikke? (Fx psykiske, fysiske osv.)

SVAR PÅ SPØRGSMÅL PÅ ELEVARK 20:

Spritbilismedom

Anklageren havde krævet tre års fængsel, men da dommen faldt, lød den på halvandet års fængsel. Tre bilinspektører var kaldt ind af retten og gav vidt forskellige bud på, hvor hurtigt bilisten havde kørt på ulykkestidspunktet. Retten besluttede sig for 120 km i timen. Promillen var 0,86, dvs. ikke meget over grænsen på 0,5.

Pigeaften

Pigerne er under 18 år, og barpersonalet har solgt øl til dem. Dermed har personalet gjort noget ulovligt. Desuden har de fyre, de var sammen med, og som købte alkohol til dem, også gjort noget ulovligt, fordi de har købt alkohol til mindreårige.

HVAD SIGER LOVEN?

SALG OG UDSKÆNKNING

Det er ulovligt for butikker at sælge alkohol til personer under 16 år. Overtrædelse af loven kan straffes med bøde.

I restaurationer, diskoteker mv. er det forbudt at servere alkohol for personer, der ikke er fyldt 18 år. Overtrædelse straffes med bøde både til den, der serverer, og til den, der nyder, køber eller på anden måde skaffer sig drikkevarer.

Det er desuden forbudt at servere stærke drikke, hvis der er sandsynlighed for, at personen vil være til fare for sig selv eller andre, hvis han eller hun får mere at drikke.

Restauranterne har pligt til skilte med forbuddet og har også pligt til at sørge for, at der er mulighed for at få serveret andet end stærke drikke (lyst øl, alkoholfrit øl og kaffe).

FÆRDSLSLOVEN

Det er strafbart at køre eller forsøge at køre bil efter at have indtaget alkohol, så promillen overstiger 0,5 promille.

Kørekortet er "på prøve" i de tre første år. Overtræder man færdselsloven groft inden for de tre første år, efter man har taget kørekort, får man et kørselsforbud.

STRAFFELOVEN

De former for kriminalitet, man oftest ser i forbindelse med beruselse, er vold, trusler, voldtægt eller andre seksuelle krænkelser og hærværk.

I Straffelovens § 16 står, at den, der på gerningstidspunktet var utilregnelig pga. sindssygdom, straffes ikke. Såfremt sindssygdommen var forbigående pga. alkohol, kan straf dog pålægges. Dvs. sindssyge ikke kan straffes, men den, der drikker alkohol og som følge heraf bliver sindssyg, godt kan straffes. Alkohol er således ingen undskyldning i retten.

Alle disse overtrædelser vil kunne betyde en plettet straffeattest.

GÅ VIDERE

Bed eleverne om enkeltvis eller i små grupper at skrive debatartikler om strafferammen for spritbilisme og salg af alkohol til mindreårige i butikker. Sæt artiklerne sammen til et blad, som I derefter præsenterer for resten af skolen og forældrene.

Diskutér forskellige problemstillinger omkring det at være ung og drikke alkohol. Eksempler på spørgsmål, man kan stille sig:

- Skal man acceptere at blive budt på alkohol, og hvor går grænsen, hvor man bør sige nej?
- Ved du egentlig, hvad der er i drinksene, og hvad kan du gøre for at finde ud af det?
- Hvis din kammerat skulle blive fuld og vil hjem, hvad vil du så gøre som en ansvarlig kammerat?

Eleverne kan også arbejde med spørgsmålene som hjemmeopgaver.

Hvad siger loven?

SALG OG UDSKÆNKNING

Det er ulovligt for butikker at sælge alkohol til personer under 16 år. Overtrædelse af loven kan straffes med bøde.

I restaurationer, diskoteker m.v. er det forbudt at servere alkohol for personer, der ikke er fyldt 18 år. Overtrædelse straffes med bøde både til den, der serverer, og til den, der nyder, køber eller på anden måde skaffer sig drikkevarer.

Restauranterne har pligt til at skilte med forbuddet og har også pligt til at sørge for, at der er mulighed for at få serveret andet end stærke drikke (lyst øl, alkoholfrit øl og kaffe).

FÆRDSLSLOVEN

Det er strafbart at køre eller forsøge at køre bil efter at have indtaget alkohol, så promillen overstiger 0,5 promille.

Kørekortet er "på prøve" i de tre første år. Overtræder du færdselsloven groft inden for de tre første år, efter du har taget kørekort, får du et kørselsforbud. Et kørselsforbud betyder, at du ikke må køre bil igen, før du har gennemgået en ny, særlig køreundervisning (både teori og praksis) eller et kursus i alkohol og trafik samt bestået en ny køreprøve.

STRAFFELOVEN

De kriminalitetsformer, som man oftest ser i forbindelse med beruselse, er vold, trusler, voldtægt eller andre seksuelle krænkelser og hærværk.

I Straffelovens § 16 står, at den, der på gerningstidspunktet var utilregnelig pga. sindssygdom, straffes ikke. Såfremt sindssygdommen var forbigående pga. alkohol, kan straf dog pålægges. Dvs., at sindssyge ikke kan straffes, men den, der drikker alkohol og som følge heraf bliver sindssyg, godt kan straffes. Alkohol er således ingen undskyldning i retten.

Alle disse overtrædelser vil kunne betyde en plettet straffeattest.

SPØRGSMÅL

1. Forebyggelseskommissionen anbefaler, at aldersgrænsen for at måtte købe alkohol i butikker sættes op fra 16 til 18 år. Hvad mener I om forslaget?
 - Find argumenter for at hæve grænsen til 18 år.
 - Find argumenter for at beholde den nuværende grænse på 16 år.

2. Aldersgrænsen for at sælge alkohol på diskoteker og andre udskænkingssteder er 18 år.
 - Hvilke argumenter kan der være for at have en grænse på 16 år i butikker og 18 år på diskoteker.
 - Hvilke argumenter er der for at have fælles aldersgrænse i butikker og på diskoteker?

3. I nogle lande er det en formildende omstændighed, hvis gerningsmanden til en forbrydelse var beruset.
 - Bør man straffes mildere, hvis man er fuld i gerningsøjeblikket, fx snittede en anden med en knust flaske på et værtshus?
 - Bør man straffes hårdere, hvis man er fuld i gerningsøjeblikket?
 - Begrund, hvad I mener.

4. Spritbilister får en skærpet dom, hvis de har en promille over 0,5.

I foråret 2009 torpederede en bilist frontalt ind i en anden bil.

I bilen, der blev ramt, sad en ung mor med sine to børn på fem og ni år. Moren døde på stedet, mens de to børn døde af deres kvæstelser kort efter ulykken. Moderens veninde, som også sad i bilen, slap fra ulykken med lettere kvæstelser.

- Hvilken straf tror I, at spritbilisten fik?
- Hvilken promille tror I, at spritbilisten havde?
- Føler man sig fuld ved en promille under 1,2?
- Skal straffen være den samme, hvis man har en promille på mellem 0,5 og 1,2 eller over 1,2?
- Spritbilister er ofte fædre. Hvad ville du tænke, hvis din far var årsag til et dødsfald?
- Find evt. eksempler på andre ulykker og domme på internettet.

Pigeaften

En aften, hvor Emma og Agnes skal i byen, møder de nogle ældre fyre, som spørger, om de ikke vil med på bar. Både Emma og Agnes er 15 år, men tit, når de er i byen tror folk, at de er ældre. De går med de tre fyre, som på baren tilbyder at købe drinks til dem og begge piger tager imod tilbuddet. De hygger sig godt i fyrenes selskab og drikker en del. Især Agnes får drukket igennem, men i løbet af aftenen begynder hun at få det dårligt. Hun siger til Emma, at hun vil hjem, men Emma, som hygger sig og gerne vil blive, bliver irriteret og sur på Agnes.

Læs historien, og diskutér følgende spørgsmål:

- Er der overtrådt nogen lov? Forklar det!
- Synes du, Agnes er havnet i en risikabel situation? Hvordan? Hvad kan der ske?
- Er Emma havnet i en risikabel situation? Hvad kan der ske?
- Hvad synes du, Emma skal gøre?
- Hvad synes du, Agnes skal gøre?
- Har unge, der bliver fulde, større risiko for at havne i problemer end ældre? Begrund svaret!

Venner og andre

Tidsforbrug:	45-90 minutter.
Materiale og forberedelse:	Kopier et klassesæt af elevarkene.
Formål:	Formålet med øvelsen er at drøfte, hvordan alkohol påvirker unge fysisk og adfærdsmæssigt. Desuden får eleverne mulighed for at overveje hvilket ansvar, man har for hinanden, når man er sammen om at drikke alkohol.
Arbejdsmetode:	Individuelt skema. Læsning og forståelse. Gruppediskussion. Forumspil.

INDLEDNING

Under øvelsen arbejder eleverne både individuelt og i grupper. Indledningsvist skal hver enkelt elev udfylde et skema om de mest almindelige virkninger af at drikke alkohol. Derefter sammenlignes svarene to og to. Afslutningsvist får eleverne til opgave i grupper at diskutere et tilfælde, hvor nogle unge havner i en alkoholrelateret situation, som udvikler sig i en uheldig retning.

GENNEMFØRELSE

- Start med at uddele skemaet på det første elevark (elevark 21). Bed eleverne udfylde skemaet to og to.
- Bed nogle af eleverne forklare, hvordan de har udfyldt skemaet.
- Uddel historien om "Marcus og hans kammerater" fra elevark 20. Bed eleverne læse historien og opføre et forumspil ud fra historien.

Følelsetjek

Spil først hele scenen igennem. Spil derefter scenen igen, hvor publikum har mulighed for at stoppe scenen ved at råbe "FRYS". Alle skuespillerne skal derefter stå helt stille i den positur, de er i. Publikum kan nu pege på én af skuespillerne, der skal sige en sætning om, hvordan hans rolle har det (fx: "Jeg er bange" eller "jeg er nervøs og ved ikke rigtig, hvad jeg skal gøre"). Man kan også bede publikum om at gætte på, hvordan personerne har det. Derefter fortsætter scenen, og en ny har mulighed for at råbe "FRYS".

Spørg herefter publikum:

- Hvordan handlede personerne i scenen i forhold til deres følelser?
- Hvad kunne de ellers have gjort?
- Hvordan blev de forskellige personer i scenen påvirket?
- Hvad synes I, at man skal gøre som ven i en situation som denne?

- Hvordan ville du reagere, hvis din kammerat valgte at sladre?
- Hvordan ville du reagere, hvis din kammerat valgte at forlade dig for at slippe for at blive indblandet?
- Hvordan tror du, aftenens begivenheder har påvirket hovedpersonernes holdning til alkohol?
- Har øvelsen på nogen måde påvirket den måde, du i fremtiden vil handle på, hvis du kommer ud for en lignende situation? Forklar hvorfor/hvorfor ikke!

FORUMSPIL

Det kan kræve mod at spille roller og dramatisere en historie. Det kræver tryghed og åbenhed i gruppen. Det kan derfor være en god idé at gennemføre øvelserne "fire hjørner" og "den varme stol" for at varme op, inden I går i gang med forumspillet.

Begynd forumspillet ved at lade forskellige grupper af elever lave brainstorming omkring, hvad man kan forestille sig, at der sker i situationen. Du kan også i forvejen bestemme dig for, at nogle bestemte emner bliver taget op. (Fx: "Jeg hader at blive drillet", "Hvorfor får vi altid problemer?", "Ondskabsfulde kommentarer", "Hvad ville en rigtig ven gøre?", "Sladder" osv.). Det skal være frivilligt, om man vil spille de forskellige roller, men alle skal være med til at udvikle historien.

Venner og andre

HVAD SKER DER MED OS, NÅR VI DRIKKER?

I dette skema står der nogle af de mest almindelige virkninger, der kan være ved at drikke alkohol. Skriv i felterne, hvordan forskellige uheldige situationer påvirker henholdsvis dig selv, dine venner og dine forældre.

	Hvordan påvirker det dig selv?	Hvordan påvirker det dine venner?	Hvordan påvirker det dine forældre?
Kaste op		Føler de skal hjælpe	Bekymrede
Græde			
Kan ikke stå eller gå lige			
Være mere højlydt end normalt			
Sige ting, du normalt ikke ville sige			
Uønsket sex			
Slås			
Gøre sig til grin			
Komme på skadestuen			
Tømmermænd			
Cykle fuld hjem			
Køre fuld på knallert			

FREDERIK OG HANS VENNER

Frederik på 16 år er i byen med nogle venner. De sidder i parken og drikker en kasse øl. Frederik er den, der har drukket mest, og han er blevet rigtig fuld. Sent på natten begynder han at få det ret dårligt, og hans venner, som ikke er helt lige så fulde, joker med ham og griner af ham. De siger, at han er en svagdrikker. Frederik, der er så fuld, at han ikke tænker helt klart, bliver sur og svarer igen ved at lange ud efter en af vennerne. Han rammer ikke, men de andre bliver irriterede på ham og begynder at ville hjemad. De går over for at vente på bussen, men Frederik, som beslutter, at han i hvert fald ikke gider at betale nattakst, finder en gammel cykel, der står opad hegnet til parken. Han begynder at køre, men fordi han er så fuld, kan han ikke holde balancen, så han vælter og slår hovedet mod kantstenen så hårdt, at han mister bevidstheden.

Samtidig er bussen kommet og alle Frederiks venner er steget på undtagen én, der lige ville tjekke, at Frederik var ok. Vennen, Søren, får trods sin forskrækkelse ringet efter en ambulance. Da ambulancen kommer, spørger de Søren om navn og adresse på Frederiks forældre. Søren bliver lidt nervøs og spørger, om de ikke kan lade være med at blande forældre ind i det, men ambulanceføreren insisterer på at kontakte både Frederiks og Sørens forældre.

Da det ankommer til skadestuen mødes de af politiet.

FORDEL ROLLERNE FRA HISTORIEN:

Frederik
Søren
Vennerne, som stak af
Politiet
Ambulanceføreren
Naboer
Frederiks forældre
Sørens forældre

Opfør et forumspil, så historien indeholder en start, midte og slutning (fx 'I parken', 'Ulykken' og 'Skadestuen').

Det var ikke kun Frederik, som blev påvirket af det, der skete den aften – flere andre var også involverede. Forestil jer, hvordan de forskellige personer ovenfor opfattede situationen. Hvordan havde de det undervejs? Hvordan havde de det bagefter? Hvad ville du have gjort?

Elev til elev

Tidsforbrug:	45-90 minutter.
Materiale og forberedelse:	Øvelsen kræver, at eleverne har en vis viden om alkohol og de medfølgende risici. Kopiér elevarket, så der er nok til et antal mindre grupper.
Formål:	Formålet med lektionen er, at eleverne identificerer og formulerer deres egne strategier for at minimere de risici, som alkohol kan medføre. Via den viden, de får, kan de informere andre unge om alkohol og uacceptabel adfærd.
Arbejdsmetode:	Gruppearbejde. Kreativt arbejde. Præsentation.

INDLEDNING

- A. Hvis I har arbejdet med hele materialet *Alkoholialog*, bør eleverne have viden om følgende områder:
- Alkohol og dens påvirkning af kroppen.
 - På hvilke forskellige måder alkohol kan påvirke mennesker?
 - Hvordan alkohol kan påvirke venner og familie.
 - Hvilke risici og konsekvenser, alkohol kan medføre.
- B. Øvelsen er baseret på, at eleverne har viden om alkohol, og at de på egen hånd kan træffe fornuftige beslutninger nu og i fremtiden om deres forhold til alkohol. Øvelsen går derfor ud på, at eleverne selv skal finde ud af, hvordan de vil formidle denne viden.
- C. Under øvelsen skal eleverne undervise hinanden om risici og konsekvenser forbundet med alkohol samt acceptabel og uacceptabel adfærd. Øvelsen slutter med, at eleverne udarbejder forslag til undervisning ved hjælp af forskellige medier. For at få størst mulig gennemslagskraft hos alle de involverede – fra elever til forældre – kan det udarbejdede materiale fremlægges for andre klasser og til arrangementer med forældre.

GENNEMFØRELSE

TRIN 1

- A. Fortæl eleverne, at de skal bestemme, hvad et nyt skolefag skal indeholde, og hvad faget skal hedde. Formålet med faget er at formidle risici og konsekvenser ved alkohol. Opdel klassen i mindre grupper. Bed grupperne indlede arbejdet med at udarbejde en liste over forskellige spørgsmål, de synes skal indgå i faget. Følg instruktionerne i elevarket for løbende at gå mere i dybden under øvelsen.
- B. Lad hver gruppe udpege en eller flere talsmænd, som skal præsentere gruppens planlægning af emnet.

TRIN 2

- A. Når grupperne har besluttet, hvad de synes faget skal indeholde, skal de kommunikere deres budskaber til de øvrige elever. Bed eleverne vælge en formidlingsform. De skal begrunde deres valg af budskab.
- B. Bed hver gruppe om at præsentere deres materiale.
- C. Afslut øvelsen med at diskutere følgende spørgsmål i hele klassen:
- Hvad fik du ud af øvelsen? (Fx elev til elev, lave plakater med budskaber osv.)
 - Hvad synes du om at fortælle andre på din egen alder om risici og konsekvenser ved alkohol?
 - Vil du i fremtiden fortælle andre, hvad du har lært om risici og konsekvenser ved alkohol og dermed få dem til at tænke sig om, før de drikker alkohol? Hvorfor/ hvorfor ikke?

HVOR MEGET KAN MAN DRIKKE?

Der er intet "risikofrit" alkoholforbrug. Hvor grænsen går, afhænger blandt andet af alder, vægt og køn.

Voldsomt drikkeri er altid risikabelt. Jo mere man drikker, jo dårligere bliver dømmekraften. I sådan en situation kan mange gøre ting, som man aldrig ville gøre under andre omstændigheder. Det betyder, at risikoen stiger for at komme ud for ulykker og negative oplevelser som sex, man ikke har lyst til, skænderier mv.

Kvinder tåler alkohol dårligere end mænd, og der skal mindre mængder alkohol til, før de bliver berusede. Årsagen er blandt andet, at kvinder ofte vejer mindre end mænd.

Kvindekroppen har mindre kropsvæske (vand og blod). Det gør, at alkohol, som er vandopløselig, ikke bliver fortyndet i lige så høj grad som hos mænd, som vejer det samme. Desuden er kvinders lever mere følsom over for alkohol end mænds.

ALKOHOL I TRAFIKKEN

Hvis man færdes i trafikken med alkohol i blodet, øges risikoen for ulykker væsentligt. Der er alkohol indblandet i hver 4. trafikdrab, og den hyppigste dødsårsag blandt unge mænd mellem 18 og 24 er trafikulykker.

Promillegrænsen for bilkørsel er 0,5, men hvis man bliver involveret i en trafikulykke med en lavere promille, risikerer man også at blive dømt for spirituskørsel.

Man kan ikke sige hvor meget, der skal til, før man får en promille på 0,5. Det

afhænger blandt andet af vægt, køn og helbredstilstand.

Man kan få forskellige promiller, selvom man har drukket den samme mængde. Det er der mange årsager til, fx hvor meget og hvad man har spist, hvor hurtigt man har drukket, og hvor koncentreret den alkohol, man har drukket, var.

Man kan ikke fremskynde forbrændingen, og hverken en tur i saunaen eller kaffe hjælper. Leveren forbrænder alkoholen med sin egen hastighed.

AFHÆNGIGHED AF ALKOHOL

Hvis man drikker alkohol i store mængder i længere tid, kan man udvikle en afhængighed, som gør det svært at lade være med at drikke.

Der er tale om afhængighed, når tre eller flere af følgende kriterier er til stede:

- Man føler en meget stor trang til alkohol.
- Man har svært ved at kontrollere sit drikkeri.
- Man har abstinenser som fx trang til alkohol, rystende hænder, utilpashed, træthed eller aggressivitet.
- Man har øget alkoholtolerance (skal drikke mere og mere for at blive fuld).
- Man er uinteresseret i andet end alkohol.
- Man bliver ved at drikke trods tiltagende skader.

GÅ VIDERE

Sæt plakaterne op i klasseværelset eller på skolens fællesarealer for på den måde at synliggøre alkoholproblematikken for de andre elever på skolen og for forældrene.

Start et samarbejde med andre skoler, og afhold fælles uddannelsesdage og udstillinger om emnet.

Elev til elev

TRIN 1

Forestil jer at:

Det er blevet besluttet i Folketinget, at der skal indføres et nyt fag på skoleskemaet for 7. til 9. klasse. Det nye fag skal formidle de risici og konsekvenser, der er forbundet med alkohol. Formålet med faget er at få unge til at drikke mindre. I skal diskutere, hvad I synes, det nye fag skal indeholde, og derefter formidle det til resten af klassen.

Hvordan skal vi gøre det?

Begynd med at skrive en liste over alle de spørgsmål og emner, I synes, faget skal handle om:

- Hvad synes I, at unge på jeres alder skal vide om alkohol?
- Tænk over, hvordan alkohol på forskellige måder påvirker mennesker – nogle er måske positive, andre er negative.
- Tænk på, hvordan din krop, dine venskaber og forhold til forældre kan blive påvirket af alkohol.

Beslut, i hvilken rækkefølge spørgsmålene skal tages op, hvilke spørgsmål der er de vigtigste, og hvilke der er mindre vigtige.

Beslut:

- Hvem i skolen skal undervise i emnet?
- Er der nogen uden for skolen, I kunne forestille jer at invitere til at tale om emnet?
- Hvilke hjælpemidler vil I bruge for at gøre undervisningen god og interessant? (Fx hjemmesider, plakater, billeder, film osv.)

Når I er færdige, skal I vælge en eller flere talsmænd fra gruppen til at præsentere jeres forslag.

TRIN 2

Nu, da I har besluttet, hvad faget skal indeholde, skal I vælge en måde, I vil formidle jeres budskab på. Vælg fra nedenstående liste:

- Et tv-indslag. Lav et tv-program for unge, der er sjovt og spændende, og som oplyser om flertalsmisforståelsen.
- Et nyhedsindslag med mindst én ekspert, der udtaler sig.
- En tale, I vil holde for Folketinget, elevråd og skolebestyrelse.
- Et læserbrev.
- En oplysningskampagne til unge.
- En demonstration og løbesedler.
- En sang/rap.
- Et powerpointshow.
- En folder.

KROPPEN

Når man drikker alkohol, ændrer man adfærd i takt med, at promillen stiger. Først føles det behageligt, man bliver afslappet og har det godt. Man slipper hæmningerne, og hvis man normalt er stille kan man blive mere åben. Men for det meste forstærker alkohol bare den sindsstemning, man har. Den glade bliver endnu gladere, og den triste bliver endnu mere trist.

Jo mere man drikker, jo dårligere kontrol får man over både følelser og krop. Man får svært ved at styre sin tale, og ens humør kan svinge meget. Det bliver også sværere at styre sin krop – man snubler og falder nemt. Hvis man drikker store mængder, kan man blive bevidstløs og i værste fald få alkoholforgiftning.

Alkohol påvirker dømmekraften, og især unge træffer flere risikofyldte beslutninger efter at have drukket. Derfor sker der flere ulykker. Trafikulykker er udbredt blandt unge og er den hyppigste dødsårsag relateret til alkohol.

HJERNESKADER – Det er almindeligt at se hjerneskader hos mennesker, som har drukket meget og i længere tid. Først får man normalt problemer med korttidshukommelsen – dvs. evne til at huske ting, som er sket for nylig.

Huller i hukommelsen, efter at man har

drukket, kan være et tidligt tegn på en hjerneskade.

HJERTET – Et for højt alkoholforbrug kan skade både hjertet og blodkarrene. Blodtrykket kan blive for højt, og man kan få hjertesvigt og i værste fald pludselig hjertedød.

LEVEREN – Leveren er et af kroppens mest komplicerede organer. En af leverens vigtigste opgaver er at fungere som "afgiftningscentral". Den beskytter kroppen mod at blive forgiftet ved at nedbryde skadelige stoffer, inden de kommer ud i blodet. Leveren er det organ, som kan få de største skader, hvis man drikker for meget, fordi næsten al alkoholen forbrændes i leveren.

Det er en myte, at alkohol først efter flere års misbrug skader leveren: En undersøgelse i oktober 2003 af gymnasieelever på Svendborg Gymnasium viste, at 2 ud af 20 elever havde forhøjet levertal.

KRÆFT - Alkohol øger risikoen for nogle former for kræft. Risikoen stiger yderligere, hvis man både drikker og ryger. Det er sandsynligvis, fordi alkohol øger den kræftfremkaldende virkning af tobak.

Se mere på 1421.dk, altomalkohol.dk, sikkertrafik.dk og Rusmidlernes biologiske Sundhedsstyrelsen (2001).

Informationskampagne

Tidsforbrug:	90 - 135 minutter.
Materiale og forberedelse:	Eleverne bør have en vis forhåndsviden om risici og konsekvenser ved alkohol, inden I gennemfører denne øvelse. Kopiér elevarket, så der er nok til et antal mindre grupper.
Formål:	Øvelsen går ud på, at eleverne drøfter og udarbejder en informationskampagne for at fremhæve forskellige problemer i forbindelse med alkohol.
Arbejdsmetode:	Gruppearbejde. Skriveøvelse. Kreativt arbejde.

INDLEDNING

Eleverne skal i mindre grupper arbejde med forskellige alkoholrelaterede spørgsmål ud fra et medieperspektiv. De skal udarbejde en informationskampagne, som behandler problemer i forbindelse med de unges alkoholforbrug. Det er vigtigt for udbyttet af øvelsen, at eleverne får rigeligt med tid. Arbejdet kan fx foregå i løbet af 2-3 lektioner på 45 minutter.

Øvelsen indeholder tre fokuspunkter. Det første drejer sig om fakta og information, det andet er baseret på følelsesmæssige argumenter, og det tredje handler om økonomi. Information spredes hovedsageligt via annoncering, radio, tv, events, brevforsendelser, butikker, internettet. Afhængigt af hvor lang tid du har til rådighed, kan du fx vælge mellem at lade eleverne udarbejde en annonce-, radio- eller reklamefilmidé.

GENNEMFØRELSE

- A. Fortæl eleverne, at I skal arbejde med medier for at belyse problemer på alkoholområdet.
- B. Opdel klassen i mindre grupper og del elevarkene ud.
- C. Lad grupperne arbejde ud fra opgavebeskrivelsen i elevarkene. Du kan selvfølgelig uddele forskellige opgaver til grupperne. Pointér, at grupperne skal præsentere deres kampagne for klassen.
- D. Grupperne opdeler arbejdsgangen i følgende trin:
 - Trin 1: Kom i gang.
 - Trin 2: Gennemførelse.
 - Trin 3: Afslutning og præsentation.

Lad grupperne udarbejde informationskampagnen ud fra elevarkene og ved hjælp af generel informationssøgning.

- E. Bed grupperne præsentere og begrunde deres informationskampagner. Notér de forskellige bud, så I kan henvise til dem senere.
- F. Afslut øvelsen med at drøfte gruppernes forslag, og lad eleverne komme med synspunkter om hinandens ideer.
- G. Afslut lektionen med at stille følgende spørgsmål til eleverne:
 - Mener du, at alkohol er årsag til problemer i samfundet? Begrund det.
 - Hvilket spørgsmål/problem synes du i så fald, er det vigtigste at tage op?
 - Hvordan mener du, man skal informere om de problemer, der er forbundet med alkohol hos unge?

GÅ VIDERE

Forslag til opgave:

I har som reklamebureau fået til opgave at udarbejde en informationskampagne rettet mod alle danske unge op til 16 år. I skal:

- Skabe viden om 16-års aldersgrænsen for køb af alkohol i butikker, og hvorfor lovgivningen findes.
- Skabe viden om de mest almindelige farer ved alkohol.
- Informere om alternativer til alkohol.
- Reducere salget af alkohol til mindreårige i butikker.
- Finde på egne forslag...

Arbejd videre ved at udstille gruppernes arbejde. Indbyd de øvrige elever og lærere på skolen samt familierne.

Send meget gerne forslagene ind til GODA. Se www.alkoholdialog.dk for kontaktinformation.

Informationskampagne

OPGAVE

Unge drikkeri er blevet et større og større samfundsmæssigt problem. I er et reklamebureau, der skal udarbejde en informationskampagne til unge.

Formålet er at få unge til at drikke mindre.

Fremgangsmåde:

TRIN 1: KOM I GANG

Vælg, hvilken information jeres kampagne skal indeholde

Research: Søg information i aviser og på internettet.

Gennemfør en undersøgelse blandt eleverne på skolen for at finde ud af, hvad andre unge mener. Ved at spørge 3-5 stykker om deres mening om emnet, får man et godt billede af, hvordan kampagnen kan udformes.

TRIN 2: GENNEMFØRELSE

Vælg, hvordan budskabet skal formidles:

- Annoncering i aviser. Vælg hvilke billeder, I vil have med, og find på overskrifter, skriv tekster m.m. Brug fotografier og illustrationer.
- Radio. Skriv et manuskript til et radiospot og udvælg lyd og musik. Indslaget må ikke vare mere end 20 sekunder.
- Tv-spot. Skriv et manuskript til et tv-spot, udvælg lyd, musik og billeder. Spottet må ikke vare længere end 20 sekunder.

TRIN 3: AFSLUTNING OG PRÆSENTATION

Forbered en præsentation af kampagnen, og præsentér den for klassen.

Husk at begrunde, hvorfor I har valgt netop den løsning og idé, som I har.

REKLAMETYPER

Tænk over, hvordan I skal tiltale målgruppen (unge op til 16 år). Se på andre informationskampagner for at finde forslag og ideer til jeres egen kampagne.

Eksempler på forskellige kneb, som reklamebranchen bruger.

Livsstilsreklamer

Vil have dig til at tro, at hvis du bruger det pågældende produkt, bliver du verdens mest seje, mest populære eller mest tiltrækkende. Et godt eksempel på en livsstilsreklame er Coca-Cola.

Tragediereklame

I reklamefilm af denne type påstår producenten, at der vil ske frygtelige ting, hvis du ikke køber netop deres produkt. Reklamen viser vanskelige situationer eller hændelser og mener, at ulykken aldrig var sket, hvis du havde beskyttet dig ved at købe det produkt, der reklameres for.

Problemløsningsreklame

Produktet eller ydelsen er løsningen på dine problemer. Et eksempel kan være reklamer for håndkøbsmedicin, fx allergimedicin.

Nostalgireklame

"Det var meget bedre før" og "i de gode, gamle dage" er kendte udtryk, som man hører ofte. Det gode, gamle giver også en fornemmelse af tryghed, og det er vigtigt i en reklame. Et eksempel er Bakkedals reklame for smør.

Drømme sig bort-reklame

I disse reklamefilm skal du virkelig drømme dig væk. "Produktet tager dig til en anden verden". Et eksempel kan være reklamerne for Lotto.

Nyhedsreklame

Fokuserer på, at varen, der reklameres for, er en nyhed eller kan tilbyde noget nyt. Kan fx være reklamer for en ny musikcd.

Demonstrerende reklame

Man redegør for produktet og dets fordele (det har selvfølgelig ingen ulemper). Fx tv-shop reklamer.

Testimonials-reklamer

Man benytter en slags "vidneudsagn" (testimonials = vidneudsagn). Det er ofte nemmere at tage budskabet til sig i reklamen, hvis det er et almindeligt menneske, som taler, og som man kan identificere sig med. Det er endnu mere effektivt, hvis det er en kendt (og gerne populær) person, som anbefaler et produkt. Fx Gillette med Tiger Woods, Thierry Henri og Roger Federer.

Komisk/parodireklame

Reklamen gør grin med sig selv eller de almindelige reklamekneb. Fx DSB's reklamer med Harry.

Medier og alkohol

Tidsforbrug:	45-135 minutter.
Materiale og forberedelse:	Eleverne bør have en vis forhåndsviden om spørgsmål vedrørende alkoholproblematikken, inden I går i gang med denne øvelse. Kopiér elevarkene i klassesæt. For at lette arbejdet med at finde materiale til artikler om alkohol foreslås det, at der er adgang til blade, aviser og internettet.
Formål:	Øvelsen har til formål at få eleverne til at diskutere og tænke over, hvordan medier påvirker den enkeltes syn på og forhold til alkohol.
Arbejdsmetode:	Gruppearbejde. Skriveøvelse. Præsentation.

INDLEDNING

Bed eleverne skrive debatartikler om emnet alkohol og medier. De kan få inspiration ved at studere blade, aviser, tv og internettet.

Øvelsens formål er, at eleverne undersøger, hvordan medierne vinkler information om alkohol, og hvordan det påvirker den enkeltes forbrugsvaner. Opgaven er at skrive en debatartikel, faktuel tekst, nyhedsartikel eller kronik, som belyser mediernes indvirkning på de unges alkoholforbrug.

GENNEMFØRELSE

- A. Begynd med at fortælle, at I skal se nærmere på, hvordan medierne vælger at fremføre deres budskab om alkohol, og at hver enkelt elev senere skal skrive sin egen tekst om emnet.
- B. For at få gang i diskussionen og tankerne kan du inddele eleverne i små grupper og lade dem arbejde med det første elevark (elevark 24). Pointér, at grupperne skal skrive deres svar ned, fordi I senere skal diskutere spørgsmålene i klassen.
- C. Diskutér elevernes svar på spørgsmålene i elevarket i hele klassen.
- D. Bed derefter eleverne om enkeltvis eller to og to at skrive en historie, artikel, faktuel tekst eller en debatartikel om, hvordan medierne påvirker de unges alkoholvaner (se det andet elevark). Eleverne skal selv finde materiale til teksterne i aviser, blade, tv og på internettet.

- E. Når eleverne er færdige, skal de præsentere det, de har lavet. Lad eleverne komme med synspunkter på hinandens tekster.
- F. For at afslutte øvelsen kan I drøfte følgende spørgsmål i hele klassen:
- Hvad mener du påvirker de unge mest med hensyn til alkohol? (Fx medier, omgivelserne, gruppepres osv.)
 - Hvem mener du, de unge lytter mest til med hensyn til alkohol? (Fx politikere, skolesygeplejerske, lærere, andre unge, de kendte, forældre, venner osv.)
 - Hvordan skal vi få unge til at lade være med at drikke, før de er fyldt 16 år?

GÅ VIDERE

Eksempel på emner at skrive om, som kan supplere øvelsen:

Skriv og fortæl, om du for nylig har set eller hørt noget på tv eller radio, som drejede sig om alkohol. Hvad handlede det om, og hvad syntes du om det? (Fx nyhedsreportage om drukture for unge osv.)

Skriv en artikel, som beskriver, hvordan medierne påvirker os til at drikke mere alkohol. (Fx reklamer, tv-programmer, artikler osv.)

Skriv en artikel, som beskriver, hvordan medierne påvirker os til at drikke mindre alkohol. (Fx tv-programmer, kampagner, artikler osv.)

Skriv og fortæl om, hvordan forbilleder på forskellige måder påvirker unges forhold til alkohol. (Fx idrætsstjerner, tv-profiler, kendte, skuespillere, forældre osv.)

Skriv om skolens og forældrenes rolle i forbindelse med unges forhold til alkohol. (Fx autoritet, erfaring, dobbelmoral osv.)

Skriv en historie om alkohol og unge.

Skriv en artikel om, hvilke grænser der skal være for unge med hensyn til alkohol og hvorfor.

Beskriv ved hjælp af fakta, hvordan alkohol påvirker krop og adfærd.

For at fordybe jer i emnet, kan I sætte alle artiklerne sammen til et blad, som de andre i skolen og forældrene kan læse. Udbyg temaet ved at lave et blad om emnet "Sundhed og motion".

Medier og alkohol

Hvem påvirker hvad?

Forskellige valg	Hvem påvirker dig?	Hvem tager beslutningen?	Hvordan føler du dig?
Valg af tøj	Fx reklamer, venner, forældre, kendte	Fx mig selv, sammen med mine forældre	Fx både tilfreds og utilfreds
Komme hjem til tiden i weekenden			
Holde fest			
Køre på cykel eller knallert uden hjelm			
Pjække			
Valg af kæreste			
Ryge			
Købe alkohol			
Drikke alkohol			
Dine forslag:			

Har du for nylig set noget i medierne om alkohol? Beskriv hvad og hvor, du så det:

MEDIER OG ALKOHOL

Chefredaktøren på avisen, hvor du arbejder, beder dig skrive en artikel. Artiklen skal henvende sig til unge under 18 år og formidle budskabet om, hvordan alkohol skildres i medierne, og om der er nogen risiko ved det. Du kan bruge blade, aviser, internettet og andre medier til inspiration.

Før du går i gang, skal du være klar over hvilken type tekst, du gerne vil skrive. Der er flere muligheder:

Nyhedsartikel

Her skriver du om noget, som lige er sket, eller som vil ske. Teksten skal så hurtigt som muligt give læseren svar på spørgsmål som: Hvad, hvor, hvornår, hvem, hvordan og hvorfor. Det vigtigste skal stå først.

Forsøg at opfylde så mange af de følgende fem nyhedskriterier som muligt:

- Aktualitet - emnet er oppe i tiden, det sker lige nu.
- Væsentlighed - emnet har betydning for mange mennesker.
- Identifikation/nærhed - læseren kan genkende sig selv i emnet (fx "Det kunne være mig", "Bare det var mig", "Godt, det ikke er mig")
- Konflikt - der er modstridende interesser til stede i artiklen (fx to personer, der mener det modsatte af hinanden)
- Fascination - når emnet bryder med vores vante forestilling, noget usædvanligt, skræmmende, tillokkende el. lign.

Klumme

En fast, tilbagevendende kommentar i en avis, oftest skrevet af den samme journalist eller forfatter. Den er personlig og gerne med humoristiske indslag undervejs.

Baggrundsartikel

Baggrundshistorien uddyber en nyhedsartikel eller en aktuel begivenhed. Den går i dybden med nyheden og forklarer de historiske, økonomiske eller politiske forhold, som hænger sammen med nyhedshistorien. Baggrundsartiklen benytter sig ofte af faktabokse og grafiske illustrationer.

Interviewartikel

Artiklen er skrevet ud fra et interview. Interviewet er din direkte kontakt til kilden. Her får du informationer og direkte citater, som du skal bygge din artikel på. Det er afgørende at forberede sig godt til interviewet, så du hele tiden er et skridt foran kilden.

Case

En case er et konkret eksempel på det, der er beskrevet i en nyheds- eller baggrundsartikel. Oftest er det en person, der fortæller om sin situation til journalisten. Hvis temaet for nyhedsartiklen fx er kræft, vil casen som regel være et interview med en person, der fortæller om, hvordan det er at have kræft.

Formålet med casen er at få læserne til at sætte sig ind i, hvordan det må føles at stå i den situation, som nyhedsartiklen handler om.

Reportage

Reportagen er ligesom casen en beskrivende artikelgenre. Her er det bare journalisten selv, der oplever og fortæller direkte videre til læseren.

Reportagen beskriver et sted eller en begivenhed. Den kræver meget af journalisten som reporter; du skal lægge mærke til lugt, lyd, farver, lys og stemninger og beskrive dem indlevende i artiklen. Du er fluen på væggen. Mantraet for reportagen er DON'T TELL IT, SHOW IT. Du må ikke fortælle, at der er ulækkert i køkkenet. Du skal vise din læser de kaffebrune karklude på gulvet, tallerkenerne med indtørret tomatsovs i vasken, lugten af sur mælk osv.

Kilde: www.medietimen.dk

NB! Det er fint, hvis du bruger billeder og interviews i din artikel.

Trafik og alkohol

Tidsforbrug:	45-90 minutter.
Materiale og forberedelse:	Kopier elevarkene i klassesæt.
Formål:	Formålet med øvelsen er at gøre eleverne bevidste om risikoen ved kørsel med alkohol i blodet.
Arbejdsmetode:	Skriveøvelse parvis.

INDLEDNING

Eleverne skal individuelt og i grupper arbejde med øvelser omhandlende farerne ved at drikke alkohol og efterfølgende køre på cykel, knallert, motorcykel eller i bil. De skal se nærmere på, hvordan alkohol påvirker kroppen og vores adfærd og på, hvilke forskellige måder alkohol påvirker vores køreevner. Desuden diskuteres begreber som valg, handling og konsekvens.

GENNEMFØRELSE

- A. Fortæl eleverne, at I skal diskutere, hvordan alkohol påvirker os i trafikken, når vi kører på cykel, knallert, bil, motorcykel eller bil.
- B. Diskutér derefter følgende spørgsmål:
- Cirka hver fjerde, der bliver dræbt i trafikken, har alkohol i blodet.
 - Hvilke grunde kan der være til, at nogen kører spirituskørsel? (fx de er mere risikovillige, gruppepres, uvidenhed om genstande og forbrændingstid osv.)
 - Hvad er det, der gør, at så mange unge vælger at køre med en chauffør, der har drukket?

Lad eleverne lave opgaverne i elevarkene to og to.

- C. Afslut øvelsen med at drøfte følgende spørgsmål:
- Giv eksempler på tilfælde, hvor personer kan beslutte sig for at køre, selvom de er påvirkede!
 - Kunne du forestille dig at køre på knallert, hvis du har drukket? Hvorfor/hvorfor ikke?
 - Kunne du forestille dig at køre i bil med nogen, som har drukket?
 - Er der nogen forskel mellem at køre bil, knallert eller at cykle, når man har drukket alkohol? Begrund det!
 - Diskutér, hvilke konsekvenser det kan have, at nogen kører, når de er påvirkede.
 - Diskutér, hvordan man kan forhindre en person i at køre, når de har drukket.
 - På cykel:
 - På knallert:
 - I bil:

UVIDENHED OM GENSTANDE OG FORBRÆNDINGSTID

Undervisere på Alkohol & Trafikkurser (obligatoriske kurser, når man bliver taget for spirituskørsel) vurderer, at 2 ud af 10 dømte spritbilister ikke var klar over, at de kørte med en ulovlig promille. Mange ved ikke, hvor meget en genstand svarer til, og hvor lang tid, det tager at forbrænde den. Anbefalingen er derfor, at unge allerede i folkeskolen lærer om genstande og forbrænding i sammenhæng med trafiksikkerhed.

En genstand svarer til 12 gram alkohol = 1 øl, et glas vin eller 4 cl. spiritus (40% vol).

Som tommelfingerregel forbrænder en person 1,15 gram alkohol i timen pr. 10 kg vægt. Dvs., at en person på 70 kg er 1½ time om at forbrænde 1 genstand.

1 genstand giver som tommelfingerregel denne promille:

Din vægt	Kvinde	Mand
50 kg	0,44	0,35
60 kg	0,36	0,29
70 kg	0,31	0,25
80 kg	0,27	0,22
90 kg	0,24	0,20
100 kg	0,22	0,18

SVAR PÅ SPØRGSMALE PÅ ELEVARK 25:

Forbrændingstid

I eksemplet på elevarket forbrænder Lucas ca. 8 gram alkohol i timen, dvs. det tager omkring 1½ time for Lucas at forbrænde én genstand.

En mand på 70 kg får en promille på ca. 0,25 efter 1 genstand. Dvs. man får en promille på omkring 1,25, hvis man drikker 5 genstande hurtigt efter hinanden.

Kun 2% siger fra

En undersøgelse, GODA har foretaget, viser, at kun 2% af de 16-24-årige tør sige fra over for en beruset chauffør.

Gode råd:

- Planlæg hjemtransporten inden festen
- Tag sovepose med
- Check bus og togtider
- Hav penge til en taxa liggende derhjemme
- Aftal, hvem der henter i forældregruppen
- Hvis der er nogle, der kører i bil, så vælg en chauffør inden festen

Se mere: sikkertrafik.dk og doctordriver.dk

GÅ VIDERE

For at arbejde videre med emnet trafik og alkohol kan eleverne enkeltvis eller i grupper lave plakater for at udbrede budskabet om risikoen ved spirituskørsel til andre.

Trafik og alkohol

TRAFIK OG ALDERSGRUPPER

Antallet af ulykker i trafikken fordelt på aldersgrupper

0 - 14-årige:	Ca. 400 pr. årgang kvæstes eller dør i en trafikulykke om året
15-17-årige:	Ca. 1.400 pr. årgang kvæstes eller dør i en trafikulykke om året
18-19-årige:	Ca. 1.500 pr. årgang kvæstes eller dør i en trafikulykke om året
20-24-årige:	Ca. 1.300 pr. årgang kvæstes eller dør i en trafikulykke om året
25-34-årige:	Ca. 800 pr. årgang kvæstes eller dør i en trafikulykke om året
35-44-årige:	Ca. 700 pr. årgang kvæstes eller dør i en trafikulykke om året
45-54-årige:	Ca. 500 pr. årgang kvæstes eller dør i en trafikulykke om året

Find på forklaringer på, hvorfor der er så store variationer i antal trafikulykker i de forskellige aldersgrupper.

Kom med forslag til, hvordan man kan nedsætte antallet af ulykker i de forskellige aldersgrupper.

13. PLADS

Danmark er nede på en 13. plads sammenlignet med andre europæiske lande med hensyn til trafiksikkerhed. Kom med forslag til at forbedre statistikken, så vi ikke længere ligger under lande som Frankrig og Spanien. Trafiksikkerhedsorganisationen ETSC offentliggjorde i 2009 nedenstående tal.

Top 13 af europæiske lande, der har færrest trafikdræbte per 1 million indbyggere:

1. Malta (37 dræbte)
2. Sverige (43)
3. Storbritannien (44)
4. Holland (46)
5. Schweiz (47)
6. Norge (54)
7. Tyskland (54)
8. Israel (57)
9. Irland (63)
10. Finland (65)
11. Spanien (68)
12. Frankrig (69)
13. **Danmark (72)**

EN HISTORIE FRA DET VIRKELIGE LIV

To veninder

Rikke og Olivia havde været bedste veninder siden første skoledag i 0. klasse. Den aften, ulykken skete, havde de været til en fest i idrætsklubben. De havde drukket en del i løbet af aftenen, men var nu på vej hjem, fordi de skulle nå den sidste bus, der snart kørte. Ved grillen råbte Mads, en fra skolen, på dem. Han var sammen med nogle ældre fyre, der tilbød at køre pigerne hjem. Først sagde Rikke og Olivia nej, fordi drengene havde drukket, men da de blev ved at presse, turde de ikke rigtig at lade være og samtidig var det jo også fedt at slippe for at tage bussen hjem.

Rikke kom aldrig hjem. Lucas, der kørte bilen, skred ud i et vejsving, og Rikke og en af de andre passagerer blev slynget ud af bilen og døde af deres kvæstelser. Olivia, som overlevede med et par skrammer, har efterfølgende haft svært ved at sove – hun savner sin veninde forfærdeligt meget.

- Da politiet tog en blodprøve på Lucas viste det sig, at hans promille var 1,2. Lucas vejer omkring 70 kg.
- Hvor mange genstande havde han drukket, hvis han drak hele mængden lige før, han kørte?
- Hvor lang tid ville det tage, før Lucas promille var nede på 0?
- Kunne Lucas have gjort noget for at sætte forbrændingen op?
- Hvordan tror I, at Lucas har det efter ulykken?
- Hvor mange i jeres gruppe ville have sagt nej til at køre med?
- Hvordan ville I planlægge, så I kom sikkert hjem?
- Tænk på forskellige situationer, og lav en liste over hvornår og hvordan, I tror, de typiske ulykker for unge sker.

PROMILLEBEREGNING (VEJLEDENDE)

Mand:

Antal genstande x 12
 ----- = Promille
 Din vægt x 0,68

Kvinde:

Antal genstande x 12
 ----- = Promille
 Din vægt x 0,55

(En genstand svarer til 12 gram alkohol, og en mand og en kvindes krop rummer henholdsvis ca. 68 % og 55 % væske)

FORBRÆNDING

Som tommelfingerregel forbrænder en person 1,15 gram alkohol i timen pr. 10 kg vægt.

FAKTA OM TRAFIK OG ALKOHOL

Hver dag dør mere end én i trafikken. En fjerdedel af ulykkerne skyldes alkohol. Næsten hver anden dag ringer politiet på hos en familie og fortæller, at deres unge søn eller datter (18-24 år) er blevet dræbt eller kommet alvorligt til skade i en spiritusulykke.

Kører man spirituskørsel, kan man være heldig at blive stoppet af politiet. Så koster det bare en månedsløn x din promille og evt. et nyt kørekort.

Bliver du ikke stoppet af politiet eller af kammerater, kan det være din egen eller dine passagerers familie, der må bøde for dit valg.

Se mere: sikkertrafik.dk og doctordriver.dk

Knallerter

Blandt de 15-17-årige er knallertulykker den største årsag til, at unge bliver dræbt eller kommer voldsomt til skade i trafikken. Mange af de tilskadekomne havde tunet deres knallerter, var fulde og kørte uden hjelm.

Mange drenge lader knallerten stå, når de skal til fest, men for en tredjedel glipper det - og de glemmer, at 'Drink and Drive' ikke hører sammen.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse foretaget blandt forældre og 16-17-årige drenge på teknisk skole, som jævnligt kører på knallert. Undersøgelsen er lavet af TNS Gallup på vegne af Rådet for Større Færdselssikkerhed.

De syv farlige år

Når en 18-19-årig mand sætter sig bag rattet i en bil, er hans risiko for at blive dræbt i trafikken, på grund af manglende rutine, ca. 7 gange større, end hvis hans far gør det samme. Unge piger opvejer den manglende rutine ved at køre mere forsigtigt.

Alkohol og fart

Alkohol hæmmer funktionen i storhjernen, der fungerer som en kontrollerende instans eller en slags "opsynsmand". Vi mister nogle hæmninger og slapper af. Hvis du sætter dig bag rattet, kører du derfor mere afslappet og hæmningsløst. Man bliver overmodig og kører ofte for stærkt. Mange ulykker skyldes en cocktail af alkohol og fart.

Fra 8. etage

Mange mennesker er bange for højder. Fart er vi derimod ikke så bange for. Vores hjerneskal kan klare et sammenstød med et træ (eller en bil) med en fart på næsten 30 km/t. Rammes vi af en bil med en fart på 50 km/t svarer det til at falde ned fra 4. etage. Kører bilen 80 km/t bliver vi ramt lige så hårdt, som hvis vi faldt ned fra 8. etage. Derfor burde vi have samme skræk for fart som for højder.

Stoffer og alkohol

Blander du stoffer og alkohol, stiger risikoen for en trafikulykke med op til 30 gange.

EN FARLIG COCKTAIL

Kørsel og for meget alkohol er en farlig blanding, da alkohol stort set påvirker alle de sanser, vi bruger som trafikanter. Allerede ved 0,5 promille er din risiko for en trafikulykke næsten ti gange så stor!

SYNET: Hvis du har drukket alkohol bliver dit syn dårligere i mørke og tåge. Blændes du af en modkørende bil går der længere tid end normalt, før dit syn er godt igen.

Du kan også få tunnelsyn, hvis du har drukket alkohol. Det betyder, at det er svært at se, hvad der foregår i omkredsen af det område, du ser direkte på.

REAKTIONSEVNEN: Hvis du har drukket alkohol, reagerer du langsommere, hvilket gør dig til en farlig trafikant.

MOTORIKKEN: Hvis du har drukket alkohol, bliver du mere klodset og har sværere ved at styre uden om andre. Bevægelser, som normalt er rolige, bliver mere voldsomme, fx når du skal dreje eller bremse.

HUKOMMELSEN: Hvis du har drukket alkohol, bliver du mere glemsom. Det betyder, at du måske glemmer at blinke, når du skal dreje, at du glemmer at kigge i spejlene og overser vigepligten.

REALITETSSANSEN: Hvis du har drukket alkohol, går det ud over din evne til at skelne mellem, hvad du tror, du kan, og hvad du i virkeligheden kan. Du kan tro, du er verdensmester, men ende med at blive den store taber.

SÅDAN PÅVIRKER PROMILLEN DIG:

0,2 ‰ Øjets evne til hurtigt at fokusere og omstille sig fra lys til mørke forringes.

0,5 ‰ Evnen til at opfatte situationer og samtidig udføre præcise bevægelser forringes. Synsvinklen indsnævres. Risikoen for en trafikulykke er fordoblet.

0,8 ‰ Overdrevne bevægelser.

1,0 ‰ Man snøvler og sludrer. Man har dårlig kontrol over muskler, vanskeligt ved at holde balancen og får en usikker gang. Risikoen for en trafikulykke er fire til 10 gange større end normalt.

1,5 ‰ Man har store problemer med balancen og grovmotoriske bevægelser. Man er tydeligt beruset og har besvær med at tale. Risikoen for trafikulykker ti-dobles. Ved større promiller kan risikoen ved spirituskørsel være mere end 100 gange så stor som normalt.

2,0 ‰ Udtalte forgiftningssymptomer. Selvkontrollen er helt væk.

3,0 ‰ Opfatter ikke, hvad der sker rundt omkring, og mister ofte bevidstheden.

4,0 ‰ Går i koma og risikerer, at åndedrætsorganer lammes. I livsfare.

5,0 ‰ Død.